

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และขอ เสนอแนะ

- การ เสนอผลการวิจัย เรื่อง การวิ เเคราะห์การจั ดประส บการณ วิชาชี พครู ของส ถานี กหัตค ฐใน ก รุง เทพม หานค ร จะค รอบค ลุมส าระด ังนี้ วัตถุประสงค์ของ การวิจัย วิธีด ำเนิ นการวิจัย การ เก็บร วร รว มข ้อมูล การวิ เเคราะห์ข ้อมูล สรุ ปผล การวิจัยและขอ เสนอแนะตามล ำดับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ที่จะ

1. วิเคราะห์เอกสาร เกี่ยวกับการจั ดประส บการณ วิชาชี พครูในส ถานี กหัตค ฐ
2. วิเคราะห์ส ภาพและป ัญห การจั ดประส บการณ วิชาชี พครูในส ถานี กหัตค ฐใน ก รุง เทพม หานค ร

วิธีด ำเนิ นการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารส ถานี กหัตค ฐใน ก รุง เทพม หานค ร 13 แห่ง คือ วิทยาลัยค ฐพระนค ร วิทยาลัยค ฐส่วนสู นันท า วิทยาลัยค ฐจันท ร เกษม วิทยาลัยค ฐส่วนค ลีสุ ต วิทยาลัยค ฐธนบุรี วิทยาลัยค ฐบ้าน-ส มเด็ จ เจ้าพระยา คณะค ฐค ำส ตร จุฬาลงค รณมหาวิท ยาลัย คณะค ฐค ำส ตร มหาวิท ยาลัย เกษต รค ำส ตร คณะค ฐค ำส ตร มหาวิท ยาลัยรามค ำแหง คณะค ฐค ำส ตร มหาวิท ยาลัยศ รีนค รินท รวิ โรธ วิทยา เขตพลค ฐศึกษา วิทยา เขตประล ำณมิตร วิทยา เขตปทุมวัน วิทยา เขตบาง เชน โดยท ำการค ฐศึกษาจ ำกจ ำนวนประชากรท ั้งห มด แบ่ง เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ผู้บริหารที่ด ำรงต ำหน ำงค ณะบ ี อธิการ รอง หรือผู้ช ่วยค ณะบ ี รองอธิการฝ ำยวิชา การ หัวหน้าภาควิชา หัวหน้าคณะวิชา กลุ่มที่ 2

ได้แก่ ผู้บริหารที่เป็นกลุ่มกรรมการดำเนินงานประสพการณ์วิชาชีพครู หรือกลุ่มบุคลากรที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการจัดประสพการณ์วิชาชีพครู และกลุ่มที่ 3 ได้แก่ บุคลากรที่เป็นทั้งผู้บริหารในกลุ่มที่ 1 และได้รับมอบหมายให้ดำเนินการจัดประสพการณ์วิชาชีพครูในกลุ่มที่ 2 ด้วย โดยมีจำนวนตัวอย่างประชากรทั้งหมด 313 คน และเก็บแบบสอบถามคืนมาได้ 208 ชุด คิดเป็นร้อยละ 66

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง สำหรับแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้บริหารสถาบันฝึกหัดครู เป็นแบบเลือกตอบ (Check List) โดยถามในเรื่อง ตำแหน่งปัจจุบัน ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง วุฒิกการศึกษา สาขาวิชา เอก ประสพการณ์เกี่ยวกับการจัดประสพการณ์วิชาชีพครูในสถาบันที่สังกัด

ตอนที่ 2 เป็นคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดประสพการณ์วิชาชีพครู มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scales) มีทางเลือก 5 ระดับ โดยถามเกี่ยวกับสภาพการจัดประสพการณ์วิชาชีพครูในสถาบันที่สังกัด มีทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนการสอน ด้านงานกิจการนักเรียน ด้านงานแนะแนว ด้านงานธุรการ ด้านงานพัฒนาสังคมและชุมชน และด้านงานพัฒนาบุคลิกภาพในการเป็นครู มีข้อความเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละด้านรวมทั้งสิ้น 38 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลจากเอกสาร ได้ติดต่อขอจากสถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ ในคราวเดียวกันกับการออกไปสัมภาษณ์ผู้บริหารสถาบันฝึกหัดครูนั้น ๆ และส่วนหนึ่งได้เก็บรวบรวมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

2. การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ติดต่อขอสัมภาษณ์ผู้บริหารสถาบันฝึกหัดครู

และ/หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

ข้อมูลที่ได้จาก เอกสารและการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอในรูปของความเรียง

3. ข้อมูลจากแบบสอบถาม ในส่วนที่เป็นข้อมูลสถานภาพของผู้บริหารสถาบันฝึกหัดครู ได้ทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละของแต่ละรายการ ในส่วนที่เป็นข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันฝึกหัดครูเกี่ยวกับสภาพการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ในแต่ละด้านรายกิจกรรม วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean.) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และจัดลำดับความมากน้อย (Rank) ของค่าเฉลี่ยในแต่ละกิจกรรม

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกลุ่มต่าง ๆ เกี่ยวกับสภาพการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันฝึกหัดครู และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารแต่ละสถาบัน เกี่ยวกับสภาพการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูรายสถาบัน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันก็จะทำการทดสอบทีละคู่โดยใช้วิธีการทดสอบของ เชฟเฟ (Scheffe's Multiple on Treatment Means)

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูจาก เอกสารและจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของ สถาบันฝึกหัดครู สถาบันฝึกหัดครูต่างๆ ได้มีการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู มีหลักการ โครงสร้างการบริหารงานในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู กิจกรรมการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู และมีปัญหาในการดำเนินงานจัดประสบการณ์วิชาชีพครู สรุปได้ดังนี้

1. การดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

สถาบันฝึกหัดครูต่างๆ โดยเฉพาะวิทยาลัยครูในสังกัดกรมการ-

ฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการนั้น กรมการฝึกหัดครูได้ตั้งคณะอนุกรรมการดำเนินงานพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูขึ้น เพื่อสร้างแนวปฏิบัติในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อเตรียมครูและอบรมครูประจำการในระดับต่างๆ ให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้สำหรับวิทยาลัยครูในสังกัด ได้ใช้เป็นแนวปฏิบัติ สรุปลงได้คือ

1) ถือว่าประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นหัวใจของการฝึกหัดครู ที่ผู้บริหาร หลักสูตรทุกระดับ ทุกสาขาวิชา จะต้องยึดเป็นหลักและมีความเข้าใจ และรับรู้กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูร่วมกัน ซึ่งจะครอบคลุมถึงการฝึกประสบการณ์ทั้งมวลที่จะ เสริมสร้างประสบการณ์วิชาชีพครูให้แก่ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจงานครู เท่าที่ครูผู้ เริ่มการสอนจะพึงมี โดยจัดให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติ ในสถานการณ์จริงให้มากที่สุด และมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นระยะๆ เพื่อให้ นักศึกษาได้มี โอกาส เรียนรู้และพัฒนาไปทีละขั้นตอนในทุกด้าน ทั้งในด้าน ความรู้ ความสามารถ ความมีคุณธรรม การพัฒนาตนเอง และชุมชน ตลอดจน การดำรงรักษา เอกลักษณ์ วัฒนธรรมของชาติ โดยมีการประสานงานกันอย่าง ใกล้ชิดระหว่างวิทยาลัยครูกับ โรงเรียนหรือหน่วยงานใช้ครู และนอกจากนั้น วิทยาลัยครูเองจะต้องมีการจัดระบบงาน เพื่อเอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานจัด ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีความคล่องตัว และเกิดการประสานงานกันระหว่าง ฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) แนวปฏิบัติในการดำเนินงานจัดประสบการณ์วิชาชีพครู มี
เกณฑ์ในการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในทุกชั้นปีที่ศึกษาสำหรับหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี ระยะเวลาการฝึกปฏิบัติไม่น้อยกว่า 30 สัปดาห์ สำหรับหลักสูตรปริญญาตรี 2 ปี ระยะเวลาการฝึกปฏิบัติไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อาจจัดได้ใน 3 ลักษณะ คือ ประสบการณ์วิชาชีพเต็มเวลา หมายถึง การศึกษาและ ฝึกปฏิบัติที่โรง เรียนหรือสถานประกอบการใช้เวลาต่อเนื่องกันเป็นช่วง เช่น 1 สัปดาห์ 3 สัปดาห์ หรือ เต็มภาคเรียนซึ่งนานพอที่นักศึกษาจะหาประสบการณ์จริง ได้ครบถ้วน โดยมีวิธีการฝึกเป็นขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การศึกษาและสังเกต การเป็น ผู้ช่วยครู การทดลองสอน และการฝึกประสบการณ์เต็มรูปในโรงเรียน ประสบ-

การณวิชาชีพบาง เวลาหมายถึง การศึกษาภาคปฏิบัติบาง เวลา โดยไม่ทำต่อ เนื่องกัน อาจจะเป็นครึ่งวัน หนึ่งวัน หรือบาง ชั่วโมง อาจจะทำภายในวิทยาลัย หรือภายนอกวิทยาลัยก็ได้ ประสบการณ์วิชาชีพ เสริม หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เช่น การเป็นที่ปรึกษา เด็ก กิจกรรมนันทนาการ การสำรวจ โรงเรียน การร่วมงานกับศูนย์เยาวชน เป็นต้น

การดำเนินการตามแนวปฏิบัติดังกล่าวข้างต้นควรทำให้สัมพันธ์กับแผนการสอนรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละภาค เรียน ตลอดหลักสูตร โดยคำนึงถึง การบูรณาการ เนื้อหา กิจกรรมที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน ส่วนการจัดประสบการณ์ วิชาชีพ เพื่อสนองต่อการพัฒนาชุมชนนั้น ต้อง เน้นให้นักศึกษาตระหนักในการทำ ประโยชน์แก่สังคมที่ตนอยู่ เพื่อให้เกิดสำนึกในการร่วมมือพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นของตน เพื่อให้มีความ เข้าใจและได้ปฏิบัติไปในแนวทาง เดียวกัน วิทยาลัยควรทำคู่มือประกอบในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทุกชั้นตอน และ เตรียมบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้ มีความเข้าใจตรงกัน และมีการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นชั้นตอน นอกจากนั้นควรมีจัดระบบบริหารงานประสบการณ์วิชาชีพครู โดยมีสำนักงานประสบการณ์วิชาชีพครู มีเจ้าหน้าที่ประจำ มีหน่วยงานสนับสนุนงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เช่น ห้องปฏิบัติการหลักสูตร ห้องปฏิบัติการสอน ห้องบริการสื่อการเรียนการสอน ห้องฝึกทักษะการสอน ห้องผลิตสื่อการเรียนการสอน ตลอดจนมีระบบที่จะส่งเสริมให้บุคลากรภายในและภายนอกวิทยาลัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความร่วมมือ เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างจริงจังด้วย

สำหรับคณะศึกษาคาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้มีการดำเนินการ เกี่ยวกับ เรื่องการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู คือ ได้มีการประชุม สัมมนาคณะศึกษาคาสตร์ ครุศาสตร์ เพื่อ เสนอผลงานที่คณะดำเนินการ ทั้งที่ ประสบความสำเร็จ และมีปัญหา เพื่อให้ที่ประชุมสัมมนาทราบ และพิจารณาให้ขอ เสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข เป็นประจำทุกปี โดย เฉลี่ยปีละครั้ง โดยสับเปลี่ยน หมุนเวียนกัน เป็น เจ้าภาพ ในการจัดสัมมนาดังกล่าว และในการประชุมสัมมนาดังกล่าว ได้เชิญอธิการวิทยาลัยครูที่เป็นตัวแทนกลุ่มวิทยาลัยครู เขาร่วมสัมมนาด้วย ในการ



สัมมนาครั้งที่ 7 เมื่อปี 2526 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้เป็นเจ้าภาพจัดที่วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ได้มีการพิจารณาและเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู สรุปได้ว่าการสัมมนาดังกล่าวได้มีความเห็นพ้องต้องกันเกี่ยวกับเรื่องการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในเรื่องต่างๆ คือ

1) การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ถือว่ามีความสำคัญมาก และถือว่าเป็นหัวใจของการฝึกหัดครู เป็นวิธีการสำคัญที่จะช่วยให้นักศึกษาคูมีความสามารถออกไปปฏิบัติงานครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อจบการศึกษาไปแล้ว ทั้งในด้านความสามารถด้านวิชาการและวิชาชีพ ความมีคุณธรรมจริยธรรมของครู ความเป็นผู้นำในการพัฒนาตนเองและชุมชน และการมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม

2) การเตรียมความพร้อมในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ในด้านตัวนักศึกษา ด้านวิชาการและเทคนิคการสอนสำหรับนักศึกษา สำหรับนักศึกษาที่จะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งจะต้องผ่านรายวิชาบังคับตามที่กำหนดก่อน ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารงานและงานธุรการในโรงเรียน การจัดให้นักศึกษาได้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาชุมชน มีการประเมินความพร้อมของนักศึกษาก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

3) ปฏิบัติงานจริง ควรมอบหมายให้บัณฑิตนักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านงานสอน งานครูประจำชั้น งานแนะแนว ในโรงเรียน และงานร่วมกิจกรรมอื่นๆ ของโรงเรียน รวมทั้งฝึกงานธุรการของโรงเรียนด้วย แล้วมีการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพทุกด้าน โดยมีเกณฑ์ที่แน่ชัดมอบให้บุคลากรที่จัดให้บัณฑิตนักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติประสบการณ์วิชาชีพทั้งฝ่ายสถาบันฝึกหัดครูและโรงเรียนเป็นผู้ร่วมกันประเมิน โดยมีเกณฑ์ประเมิน 2 แบบ คือ เกณฑ์ ผ่าน-ไม่ผ่าน และการให้เป็นระดับค่าคะแนน แล้วแต่สถาบันฝึกหัดครูแต่ละแห่งจะเลือกใช้แบบใด

อาจสรุปได้ว่าสถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ ได้มีการดำเนินการเกี่ยวกับ

การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู และมีการวางหลักการ แนวปฏิบัติในการจัด ประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อใช้ร่วมกัน และมีเป้าหมายในการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูตรงกัน คือ เพื่อ เสริมสร้างให้บัณฑิตนักศึกษาครุมีความรู้ ความเข้าใจงาน ครู เท่าที่ครูผู้ เริ่มการสอนจะพึงมี

2. หลักการในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

วิทยาลัยครูและคณะศึกษาคาสตร์ ครุศาสตร์ มีหลักการหรือ แนวคิดในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู เหมือนกันคือ ถือว่าการจัดประสบการณ์ วิชาชีพครู เป็น เรื่องสำคัญ และถือ เป็นหัวใจของการฝึกหัดครู และไม่จำกัด เฉพาะการฝึกสอน เท่านั้น แต่จะครอบคลุมถึงประสบการณ์ทั้งมวลที่จะช่วย เสริม สร้างความรู้ประสบการณ์วิชาชีพครูให้แก่ผู้ เรียนอย่างกว้างขวาง เพื่อให้ผู้ เรียน เข้าใจงานครูที่ผู้ เริ่มการสอนจะพึงมี จึงควรให้บัณฑิตนักศึกษาได้ศึกษาสังเกตและ ฝึกปฏิบัติด้านการ เรียนการสอน การจัดโรง เรียน การทำงานของครู ธรรมชาติ ของนักเรียน การปกครองชั้น เรียน การทำสื่อการสอน การทดลองใช้สื่อ เพื่อ ประกอบการสอน บทบาทหน้าที่ของครูและกิจกรรมอื่น ๆ โดยดำเนิน เป็นขั้นตอน ตลอดระยะเวลา การศึกษาตามหลักสูตร แต่การปฏิบัติตามหลักการหรือแนวคิด นั้นสถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ ดำเนินการแตกต่างกันไป

3. โครงสร้างการบริหารงานจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

3.1 หน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินงานจัดประสบการณ์ วิชาชีพครู

วิทยาลัยครูทุกแห่งมีหน่วยงานซึ่งตั้งขึ้น เป็นการภายใน ทำหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานจัดประสบการณ์วิชาชีพครู เรียกว่าสำนักงาน หรือศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพ ยกเว้นวิทยาลัยครูธนบุรี ตั้ง เป็นฝ่ายเรียกว่าฝ่าย ประสบการณ์วิชาชีพ ส่วนคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งศูนย์ประ สบการณ์วิชาชีพ เช่นเดียวกับวิทยาลัยครู คณะศึกษาคาสตร์ มหาวิทยาลัยศรี- นครินทร์วิ โรฒ วิทยา เขตประสานมิตร วิทยา เขตปทุมวัน และวิทยา เขตบาง เชน ได้มอบหมายให้ภาควิชาหลักสูตรและการสอน เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัด

ประสบการณ์วิชาชีพด้านการฝึกสอน แต่คณะศึกษาคาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพลศึกษา คณะศึกษาคาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และคณะศึกษาคาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ไม่มีหน่วยงานสำหรับรับผิดชอบในการดำเนินงานจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยเฉพาะ แต่ได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้น เพื่อดำเนินงานจัดการฝึกสอนนิสิตนักศึกษา

3.2 องค์กรที่รับผิดชอบในการดำเนินงานจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

สถาบันฝึกหัดครูทุกแห่งจัดให้มีองค์กรรับผิดชอบในการดำเนินงานจัดประสบการณ์วิชาชีพครู เรียกชื่อแตกต่างกันไปคือ วิทยาลัยครูส่วนใหญ่มีคณะกรรมการ 2 ชุด คือ คณะกรรมการอำนวยการประสบการณ์วิชาชีพ และคณะกรรมการดำเนินงานประสบการณ์วิชาชีพ ยกเว้นวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มีคณะกรรมการชุดเดียว เรียกว่าคณะกรรมการประสบการณ์วิชาชีพครู และวิทยาลัยครูธนบุรี มีคณาจารย์ของฝ่ายประสบการณ์วิชาชีพ ส่วนคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีคณะกรรมการ 2 ชุด เช่นเดียวกับวิทยาลัยครูส่วนใหญ่ คือ คณะกรรมการอำนวยการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและคณะกรรมการดำเนินงานศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพ คณะศึกษาคาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีคณะกรรมการดำเนินงานประสบการณ์วิชาชีพศึกษาคาสตร์ คณะศึกษาคาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และคณะศึกษาคาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตปทุมวัน มีคณะกรรมการฝึกสอน ส่วนวิทยาเขตประสานมิตร วิทยาเขตบางเขน มีอาจารย์ในภาคหลักสูตรและการสอน ทำหน้าที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดฝึกสอนนิสิตนักศึกษา ส่วนวิทยาเขตพลศึกษามีคณะกรรมการดำเนินงานฝึกสอนและฝึกงานนิสิต และมีคณะอนุกรรมการฝ่ายต่างๆ เช่น คณะอนุกรรมการฝ่ายนิเทศการสอน ฝ่ายประเมินผล ฝ่ายการเงิน ฝ่ายเลขานุการและเอกสาร ส่วนองค์ประกอบของคณะกรรมการอำนวยการนั้นประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูงของสถาบันเป็นกรรมการ โดยตำแหน่ง และมีอธิการหรือคณบดี ทำหน้าที่ประธาน มีหน้าที่กำหนดนโยบายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบัน ควบคุมดูแล สันนิษฐาน และอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันเป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้ ส่วนองค์ประกอบของคณะกรรมการดำเนินงานประสบ-

การณวิชาชีพ คณะกรรมการฝึกสอน หรือคณะกรรมการดำเนินงานฝึกสอนและฝึกงานนิสิต นั้นประกอบด้วย อาจารย์จากภาควิชาหรือคณะวิชาต่าง ๆ ทำหน้าที่ดำเนินงานจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ตั้งแต่การ เตรียมนิสิตนักศึกษา ก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หรือก่อนออกฝึกสอน ติดตามดูแลระหว่างการฝึกปฏิบัติ จนกระทั่ง เสร็จสิ้นการฝึกปฏิบัติประสบการณ์วิชาชีพ หรือ เสร็จสิ้นการฝึกสอน ส่วนใหญ่มีระยะเวลาการทำงาน 1 ปี ยกเว้นคณะกรรมการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีวาระการทำงาน 2 ปี สำหรับสถาบันฝึกหัดครูที่ไม่มีคณะกรรมการอำนวยการประสบการณ์วิชาชีพครู อธิการหรือคณบดี หรือรองคณบดี รองอธิการ จะทำหน้าที่ทำนองเดียวกับคณะกรรมการอำนวยการประสบการณ์วิชาชีพครู คือ เป็นผู้วางนโยบายและอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานจัดประสบการณ์วิชาชีพครู หรือการดำเนินงานฝึกสอนเป็นไปตามนโยบายที่วางไว้

3.3 อาจารย์นิเทศก์

ในการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันฝึกหัดครูทุกแห่งจะมีอาจารย์นิเทศก์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ อาจารย์นิเทศก์ทั่วไป และอาจารย์นิเทศก์วิชา เอกหรือวิชา เฉพาะ โดยได้รับแต่งตั้งหรือได้รับมอบหมายจากสถาบันฝึกหัดครู โดยอธิการวิทยาลัยครู คณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ หรืออธิการบดี หรือรองอธิการบดี ของมหาวิทยาลัยที่สถาบันฝึกหัดครูนั้น ๆ สังกัดโดยเฉพาะ

1) อาจารย์นิเทศก์ทั่วไป ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ เป็นอาจารย์นิเทศก์ทั่วไป วิทยาลัยครูส่วนใหญ่อธิการจะแต่งตั้งอาจารย์นิเทศก์ทั่วไปขึ้น โดยเฉพาะ ยกเว้นวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยาและวิทยาลัยครูธนบุรีจะมอบหมายให้คณะกรรมการประสบการณ์วิชาชีพ และคณาจารย์ฝ่ายประสบการณ์วิชาชีพ ทำหน้าที่เป็นอาจารย์นิเทศก์ทั่วไป คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มอบหมายให้คณะกรรมการดำเนินงานศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ มอบหมายให้คณะกรรมการ

ดำเนินงานประสพการณวิชาชีพศึกษาค่าสตร คณะศึกษาค่าสตร มหาวิทยาลัยรามคำแหง มอบหมายให้คณะกรรมการฝึกสอน คณะศึกษาค่าสตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยา เขตปทุมวัน มอบหมายให้คณะกรรมการฝึกสอนวิทยาเขตพลศึกษา มอบหมายให้คณะกรรมการฝ่ายนิเทศการสอน ส่วนวิทยา เขตประสานมิตร และวิทยา เขตบางเขนได้มอบหมายให้อาจารย์ในภาควิชาหลักสูตรและการสอนทำหน้าที่อาจารย์นิเทศก์ทั่วไป ซึ่งหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ทั่วไปสรุปได้ว่า ทำหน้าที่ประสานงานกับโรงเรียนหรือสถาบันที่ใช้เป็นสถานที่ฝึกประสพการณวิชาชีพครู เกี่ยวกับการดำเนินงานฝึกประสพการณวิชาชีพครูแก่นิสิตนักศึกษาให้คำปรึกษา แนะนำ ติดตาม ดูแลนิสิตนักศึกษา เกี่ยวกับการฝึกประสพการณวิชาชีพครู ตลอดจนร่วมประเมินผลการฝึกประสพการณวิชาชีพครูกับอาจารย์นิเทศก์วิชา เฉพาะหรือวิชา เอก และอาจารย์พี่เลี้ยง

2) อาจารย์นิเทศก์วิชา เอกหรือวิชา เฉพาะ เป็นผู้ที่สถาบันฝึกหัดครูต่างๆ แต่งตั้งขึ้นจากอาจารย์ คณะ ภาควิชาต่างๆ ที่มีนักศึกษาสาขาวิชา เอกในความรับผิดชอบออกฝึกประสพการณวิชาชีพ ส่วนใหญ่จะมีวาระการทำงาน 1 ปี ยกเว้นอาจารย์นิเทศก์วิชา เอกของคณะศึกษาค่าสตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และวิทยาลัยครูธนบุรี มีวาระการทำงานครั้งละ 1 ภาคเรียน สถาบันฝึกหัดครูทุกแห่งได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์วิชา เอกไว้สรุปได้คือ ให้ความรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในสาขาวิชา เอก วิชา โทที่นักศึกษาได้ศึกษา ให้คำแนะนำ ติดตามดูแล นิเทศการฝึกประสพการณวิชาชีพแก่นิสิตนักศึกษา โดยเน้นด้านวิชาการ หาทางปรับปรุงแก้ไขปัญหา เกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติในสาขาวิชาที่ตนรับผิดชอบ ตลอดจนร่วมประเมินผลการฝึกประสพการณวิชาชีพครูของนิสิตนักศึกษาร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ทั่วไปและอาจารย์พี่เลี้ยง

3.4 อาจารย์พี่เลี้ยง

ในการจัดประสพการณวิชาชีพครู ผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง คือ ครูพี่เลี้ยงหรืออาจารย์พี่เลี้ยง ซึ่งทาง โรงเรียนที่รับนิสิตนักศึกษาเข้าฝึกประสพการณวิชาชีพครู เป็นผู้แต่งตั้งหรือมอบหมายให้ ครู อาจารย์ใน

โรงเรียนดังกล่าว เพื่อให้ทำหน้าที่ ดูแล แนะนำ และมอบหมายงานครูให้ผลิต นักศึกษาฝึกปฏิบัติ รวมทั้งทำหน้าที่ประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของครู ของนิสิตนักศึกษาร่วมกับอาจารย์ที่กำกับดูแล สถาบันฝึกหัดครูส่วนใหญ่ เรียกครู อาจารย์ของ โรงเรียนที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นว่า ครูพี่เลี้ยง หรือ อาจารย์พี่เลี้ยง แต่คณะครูค่าสตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพียงแห่งเดียว เท่านั้น เรียกผู้ที่ทำหน้าที่อาจารย์พี่เลี้ยงว่า อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน

4. กิจกรรมการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

4.1 การเลือกโรงเรียนเพื่อใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

การเลือกโรงเรียนหรือสถาบันเพื่อใช้ในการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นขั้นตอนสำคัญขั้นตอนหนึ่งของกิจกรรมการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู ซึ่งสถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ มีหลักเกณฑ์ในการเลือกคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ มักจะเลือกโรงเรียนที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากสถาบันฝึกหัดครูนัก หรือมีการคมนาคม สะดวก มีความสะดวกปลอดภัยแก่นิสิตนักศึกษาที่ออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และอาจารย์นิเทศก์สามารถเดินทางไปนิเทศการสอนได้สะดวก เป็นโรงเรียน ที่ยินดีรับนิสิตนักศึกษา เข้าทำการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็น โรงเรียนที่เคยส่งนิสิตนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพมาแล้วในปีก่อน ๆ มี บางแห่งที่กำหนดเกณฑ์นอกเหนือไปจากที่กล่าวแล้ว เช่น วิทยาลัยครูจันทร เกษม กำหนดไว้ว่าต้อง เป็นโรงเรียนที่มีขนาดเหมาะสม มีครูครบชั้น คณะศึกษาค่าสตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำหนดไว้ว่าต้อง เป็นโรงเรียนที่มีที่พักให้นิสิตนักศึกษา ที่ส่งออกไปฝึก และมีครูพี่เลี้ยงที่มีความรู้ในสาขาวิชาที่ส่งนิสิตนักศึกษา เข้าฝึก

4.2 ขั้นตอนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

สถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ มีการดำเนินการจัดประสบการณ์ วิชาชีพโดยสรุปแล้ว อาจแบ่งได้เป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ก. ขั้นการศึกษาและสังเกต โดยการจัดให้นิสิตนักศึกษา ได้ศึกษาและสังเกตสถานการณ์จริงในโรงเรียน ในด้านต่างๆ เช่น สังเกต ธรรมชาติและการเรียนรู้ของเด็ก สังเกตสภาพแวดล้อมของโรงเรียน เป็นต้น

ข. ชั้นการ เป็นผู้ช่วยครู โดยจัดให้นิสิตนักศึกษาฝึกปฏิบัติงานในหน้าที่ครู ช่วยเตรียมการสอน ช่วยเตรียมสื่อการเรียน ช่วยตรวจงานนักเรียน เป็นต้น

ค. ชั้นการทดลองสอน โดยมีภาระนำหลักและวิธีการที่ได้เรียนรู้ในวิชาวิธีสอนไปทดลองปฏิบัติในโรงเรียนจริงหรือทดลองสอนเพื่อนในห้องเรียน โดยจัดทำสถานการณ์จำลองขึ้น

ง. ชั้นการฝึกสอน โดยส่งนิสิตนักศึกษาไปฝึกสอนในโรงเรียนจริง ภายใต้การดูแลของอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์ที่ปรึกษา

สำหรับระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพแต่ละขั้นตอนนั้น สถาบันฝึกหัดครูแต่ละแห่งกำหนดไว้แตกต่างกัน โดยเฉพาะชั้นการฝึกสอน สถาบันกำหนดฝึกสอนไว้แตกต่างกันกล่าวคือ วิทยาลัยครูและคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทุกวิทยาเขต กำหนดระยะเวลาการฝึกสอนไว้ประมาณ 10 สัปดาห์ คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กำหนดไว้ประมาณ 12 สัปดาห์ และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำหนดระยะเวลาการฝึกสอนของนิสิตนักศึกษาไว้ประมาณ 18 สัปดาห์ สถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ มีแนวปฏิบัติในการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแต่ละขั้นตอนแตกต่างกันไป อาจแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มสถาบันฝึกหัดครูที่มีการจัดและดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามขั้นตอนต่างๆ ทั้ง 4 ขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ได้แก่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และวิทยาลัยครูทุกแห่ง ซึ่งมีคณะกรรมการดำเนินงานประสบการณ์วิชาชีพครูหรือฝ่ายประสบการณ์วิชาชีพเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในทุกขั้นตอน โดยมีการประสานงานกับอาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่างๆ และอาจารย์ที่ปรึกษา รวมทั้งอาจารย์พี่เลี้ยง และโรงเรียนที่ใช้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตนักศึกษา

กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มสถาบันฝึกหัดครูที่จัดและดำเนินการ

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่าง เป็นระบบ เฉพาะชั้นการฝึกสอนซึ่งอยู่ในความ
รับผิดชอบของคณะกรรมการดำเนินงานประสบการณ์วิชาชีพ หรือคณะกรรมการ
ฝึกสอน หรือกลุ่มบุคลากรที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการดำเนินงานฝึกสอน
นิสิตนักศึกษา ได้แก่ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
วิทยาเขตประสานมิตร วิทยาเขตปทุมวัน วิทยาเขตบางเขน และวิทยาเขตพลศึกษา
ส่วนชั้นตอนอื่น คือชั้นศึกษาและสังเกต ชั้นการฝึก เป็นผู้ช่วยครูและชั้นการทดลอง
สอนนั้น ได้สอดแทรกอยู่ในรายวิชาต่าง ๆ ซึ่งอาจารย์ผู้สอนวิชานั้น ๆ เป็นผู้รับ
ผิดชอบในการสอนและจัดกิจกรรมต่าง ๆ และได้มีการจัดกิจกรรมให้นิสิตนักศึกษา
ได้ไปศึกษาสังเกตห้องเรียน จัดให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบจุลภาค หรือจัด
ให้นิสิตนักศึกษา เป็นผู้ช่วยครูในโรงเรียน โดยเฉพาะคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ทั้ง 4 วิทยาเขตดังกล่าวข้างต้น มีการจัดให้นิสิตนักศึกษาได้เรียน
รายวิชาศึกษา 163 ในปีที่ 1 ในรายวิชานี้ผู้สอนจะจัดให้นิสิตนักศึกษาไปศึกษาสังเกต
ธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก การจัดโรงเรียน สภาพการเรียนการสอนในโรงเรียน
สาธิต หรือโรงเรียนที่อยู่ใกล้สถานศึกษา รายวิชาศึกษา 263 รายวิชานี้ผู้สอนจะ
จัดให้นิสิตนักศึกษาปีที่ 2 ไปฝึกการเป็นผู้ช่วยครูในโรงเรียนประมาณ 8 สัปดาห์
สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง และรายวิชา 363 ได้จัดให้นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ได้รู้จัก
การเตรียมบทเรียน และทดลองสอนแบบ Micro teaching และฝึกงานครูอื่น ๆ
สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมงตลอดภาคการศึกษา

กิจกรรมสำคัญของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของ
สถาบันฝึกหัดครูประการหนึ่งก็คือ กิจกรรมการประชุมสัมมนานิสิตนักศึกษาฝึกสอน
ซึ่งสถาบันฝึกหัดครูทุกแห่งดำเนินการคล้ายคลึงกัน คือการประชุมสัมมนา เพื่อปฐม-
นิเทศนิสิตนักศึกษาก่อนที่จะออกฝึกสอน เพื่อชี้แจงนโยบายและแนวปฏิบัติในการฝึกสอน
การประชุมสัมมนาระหว่างการฝึกสอน เพื่อพิจารณาปัญหาและหาทางแก้ไขปัญหาการ
ฝึกสอนและการประชุมสัมมนา หลังจากที่นิสิตนักศึกษา เสร็จสิ้นการฝึกสอนแล้ว เพื่อ
ปรึกษาหารือ รวบรวมข้อมูล และแก้ปัญหาข้อข้องใจต่าง ๆ ที่นิสิตนักศึกษาประสบ
ระหว่างการฝึกสอน และเพื่อประโยชน์ในการเตรียมการสำหรับการฝึกสอนนิสิต

นักศึกษา รุ่นต่อ ๆ ไป

4.3 การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

สถาบันฝึกหัดครูมีระบบการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตนักศึกษาต่างกัน วิทยาลัยครูทุกแห่งใช้ระบบการประเมินผลแบบ ผ่านหรือไม่ผ่าน ถ้านิสิตนักศึกษาไม่ผ่านในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งจะต้องกลับมาฝึกเริ่มต้นใหม่ทั้งหมด ส่วนครูค่าสตรและคณะศึกษาค่าสตร ใช้ระบบการประเมินแบบให้เป็นเกรด มีค่าระดับคะแนนโดยทั่วไปกำหนดให้ A มีค่าระดับคะแนน 4 B มีค่าระดับคะแนน 3 C มีค่าระดับคะแนน 2 D มีค่าระดับคะแนน 1 F มีค่าระดับคะแนน 0 ถือว่าไม่ผ่าน ต้องทำการฝึกสอนใหม่ ยกเว้นคณะศึกษาค่าสตร มหาวิทยาลัยรามคำแหง กำหนดเกรดการฝึกสอนไว้เพียง 3 เกรด คือ G มีค่าระดับคะแนน 4 P มีค่าระดับคะแนน 2.25 และ F มีค่าระดับคะแนน 0 ถือว่าไม่ผ่านการฝึกสอนต้องฝึกสอนใหม่ สำหรับผู้ที่ทำหน้าที่ประเมินผลนั้น สถาบันฝึกหัดครูทุกแห่งกำหนดให้อาจารย์นิเทศก์ทั่วไป อาจารย์นิเทศก์วิชาเอกหรือวิชาเฉพาะ และอาจารย์พี่เลี้ยง เป็นผู้ประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ส่วนคณะศึกษาค่าสตร มหาวิทยาลัยรามคำแหงได้กำหนดให้หัวหน้าหมวดวิชาของโรงเรียนฝึกสอนร่วมประเมินผล การฝึกสอนของนิสิตนักศึกษาด้วย

สรุปได้ว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบในการผลิตครู โดยเฉพาะกรมการฝึกหัดครูซึ่งมีวิทยาลัยครูในสังกัดและคณะครูค่าสตร ศึกษาค่าสตร ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการฝึกหัดครูในเรื่องการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ได้มีการตั้งกลุ่มทำงานในรูปของคณะอนุกรรมการ รวมทั้งมีการจัดประชุมสัมมนา เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีประสิทธิภาพ แต่ในการดำเนินการปฏิบัติจริงนั้นสถาบันฝึกหัดครูแต่ละแห่งได้จัดดำเนินการตามความเหมาะสมและตามสภาพความพร้อมของแต่ละสถาบัน โดยยังคงยึดแนวทางที่ได้มีการประชุมสัมมนาและปรึกษาร่วมกัน เป็นแนวทางในการปฏิบัติ

5. ปัญหา เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

ในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู มีปัญหาต่างๆ สรุปได้ดังนี้

5.1 ปัญหา เกี่ยวกับ โครงสร้างของหน่วยงานจัดประสบการณ์

วิชาชีพครู

สถาบันฝึกหัดครูไม่ได้ตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินงานจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยมีกฎหมายรองรับให้มีการแบ่งส่วนงานดังกล่าว โดยเฉพาะ ทำให้ไม่มีอัตรากำลังประจำทำงานในเรื่องนี้ โดยเฉพาะ โดยเฉพาะ บุคลากรด้านธุรการ ต้องให้อาจารย์ซึ่งมีภาระงานสอนอยู่แล้วมาทำงานธุรการ บางแห่งไม่มีสถานที่ทำงานสำหรับผู้ที่รับผิดชอบในการดำเนินงานจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ไม่มีสถานที่ เก็บ เอกสาร โดยเฉพาะ ต้อง โยกย้ายสถานที่ เก็บไปตามสถานที่ทำงานของผู้ที่ เข้ามารับผิดชอบงานใหม่ เนื่องจากผู้ที่ทำงานชุด เดิมหมดวาระ

5.2 ปัญหา เกี่ยวกับองค์กร สถาบัน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับ การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

องค์กรในการดำเนินงานจัดประสบการณ์วิชาชีพครูอันได้แก่ คณะกรรมการดำเนินงานประสบการณ์วิชาชีพครูหรือคณะกรรมการฝึกสอนของสถาบัน ฝึกหัดครูไม่มีอำนาจในการที่จะให้คุณให้โทษแก่ผู้ที่ เกี่ยวข้องในการดำเนินงานจัด ประสบการณ์วิชาชีพครู เช่น การให้ความดีความชอบแก่ตัวบุคคลที่มาร่วม เป็นกรรม- การฯ อาจารย์นี้ เท่าๆ ภาลา สถาบันฝึกหัดครูส่วนใหญ่กำหนดวาระการทำงานของ คณะกรรมการดำเนินงานประสบการณ์วิชาชีพครูไว้เพียง 1 ปี ไม่สัมพันธ์กับระยะเวลา ในการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน เป็นขั้นตอน ต่อเนื่องกัน ตั้งแต่ นิสิตนักศึกษา เข้ามาศึกษาในปีแรกจนกระทั่งปีสุดท้ายของการศึกษา

โรงเรียนที่ใช้ เป็นสถานที่ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพมี จำนวนน้อย ในขณะที่จำนวนนิสิตนักศึกษาที่จะต้องฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีจำนวน มาก จึงไม่สามารถเลือก โรงเรียนที่มีความเหมาะสม เพื่อใช้เป็นสถานที่ฝึกประสบ- การณ์วิชาชีพแก่นิสิตนักศึกษาครูได้อย่างจริงจัง โรงเรียนบางแห่งขาดครูบาง-

สาขา จึงต้องการรับนักศึกษาฝึกสอน เพื่อไปสอนทดแทนครูที่ขาดทั้ง ๆ ที่นิสิต นักศึกษาครูดังกล่าวยังไม่มีความพร้อมเพียงพอที่จะปฏิบัติการสอนจริง

ส่วนปัญหาด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู สรุปลงได้ว่ามีอาจารย์นิเทศก์บางส่วนไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการออกนิเทศให้ครบตามจำนวนครั้งที่กำหนด และต้องรับภาระในการสอนวิชาอื่นนอกเหนือจากงานนิเทศด้วยทำให้ปฏิบัติการระดับงานนิเทศการสอนได้ไม่ดีเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังมีผู้บริหาร โรงเรียนและอาจารย์พี่เลี้ยงบางส่วนยังไม่เห็นความสำคัญของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เท่าที่ควร มักปล่อยให้ นิสิตนักศึกษาทำการสอนแทน และไม่ดูแลให้คำแนะนำเท่าที่ควร ส่วนในด้านตัวนักศึกษาคู่นั้น มีนักศึกษาคูบางส่วนยังมีทัศนคติไม่ดีต่ออาชีพครูและไม่คิดจะประกอบอาชีพครู จึงไม่ตั้งใจในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทำให้ไปเพื่อให้ผ่านไปเท่านั้น และนอกจากนั้นนิสิตนักศึกษายังไม่มีความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่จะฝึกสอน และใช้สื่อการสอนยังไม่เป็น ไม่สามารถนำความรู้ต่างๆ ที่เรียนมาผสมผสานในการทดลองสอนในสถานการณ์จริงได้อย่างเหมาะสม

5.3 ปัญหา เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู

สถาบันฝึกหัดครูจัดระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ระหว่างวิทยาลัยครู และคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ แตกต่างกันกล่าวคือ วิทยาลัยครูได้จัดให้มีองค์การรับผิดชอบในการจัดประสบการณ์วิชาชีพ เป็นขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นตอนการฝึกศึกษาสั่ง การเรียนการสอนในโรงเรียน การเป็นผู้ช่วยครู การทดลองสอนจนกระทั่งขั้นการฝึกสอน ส่วนคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ส่วนใหญ่ เน้นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างเป็นระบบ และมีองค์การรับผิดชอบในการดำเนินการ เฉพาะในขั้นตอนการฝึกสอนเท่านั้น ส่วนขั้นตอนอื่นได้ปล่อยให้ เป็นหน้าที่รับผิดชอบของอาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ ซึ่งมีกิจกรรมต่าง ๆ สอดแทรกอยู่ในกระบวนการสอนรายวิชานั้น ๆ ดังนั้น ปัญหา เกี่ยวกับการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของวิทยาลัยครูและคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จึงมีความแตกต่างกันและคล้ายคลึงกันในบาง เรื่องสรุปได้ดังนี้

5.3.1 ปัญหาของวิทยาลัยครู

วิทยาลัยครูบางแห่งยังมีการวางแผนและการประสานงานระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูยังไม่ดี ผู้สอนจัดเวลาเรียนรายวิชาอื่นตรงกับระยะเวลาที่นิสิตนักศึกษาออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียน ขั้นตอนการฝึกด้านการศึกษาสังเกตการ เป็นผู้ช่วยครู และการทดลองสอน โรงเรียนบางแห่ง ไม่อยากรับนิสิตนักศึกษา เขาทำการฝึกปฏิบัติ เนื่องจากต้องเสียเวลาเตรียมการมาก และมีผลกระทบกระเทือนต่อการจัดการเรียนการสอนตามปกติของโรงเรียน การที่วิทยาลัยครูใช้ระบบการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู แบบ ผ่านหรือไม่ผ่าน มีส่วนทำให้นิสิตนักศึกษาขาดความกระตือรือร้นในการฝึกปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เพราะถือว่าทำดีแค่ไหนก็ได้แค่ผ่าน เท่านั้น

นอกจากปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้ว วิทยาลัยครูยังมีปัญหาในการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เกี่ยวกับกิจกรรมเฉพาะด้านอันได้แก่ กิจกรรมด้านการเรียนการสอน พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับจำนวนนิสิตนักศึกษาจำนวนมากไม่สามารถจัดให้ได้รับการฝึกปฏิบัติได้อย่างเข้มข้นทั่วถึงได้ และนอกจากนั้นตัวนิสิตนักศึกษาเองบางส่วนยังไม่มีความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน ไม่ดำเนินการตามบันทึกการสอน จะทำเฉพาะ เวลาที่อาจารย์นี้เทศน์ไปนี้เทศน์เท่านั้น ปัญหาเกี่ยวกับการฝึกกิจกรรมด้านงานกิจการนักเรียน โรงเรียนยังไม่มีเกณฑ์หรือแนวปฏิบัติในรายละเอียดในการจัดให้นิสิตนักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติงานด้านนี้ การฝึกปฏิบัติจึงขึ้นอยู่กับอาจารย์ที่เลี้ยง การฝึกประสบการณ์ด้านงานแนะแนวพบว่าไม่สามารถฝึกประสบการณ์ด้านนี้ได้เต็มที่ เนื่องจากขาดอาจารย์ที่เลี้ยงที่มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับงานแนะแนว ประกอบกับงานแนะแนว เป็นงานละเอียดอ่อนและมีความสลับซับซ้อน และต้องใช้เวลา อาจมีผลเสียมากกว่าผลดีหากกระทำไม่ถูกต้องตามขั้นตอน ประกอบกับระยะเวลาในการฝึกมีจำกัด อาจารย์ฝ่ายแนะแนวของโรงเรียนจึงไม่ยอมให้นิสิตศึกษามากกว่างานของตน ปัญหาเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติด้านงานธุรการ พบว่าทางโรงเรียนฝึกสอนและอาจารย์ที่เลี้ยงไม่ไว้วางใจให้นิสิตนักศึกษาได้ฝึกงาน

ธุรกิจการ เนื่องจากนักศึกษายังขาดความรับผิดชอบ บางครั้งทำเอกสารหาย ปัญหา เกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติงานด้านงานพัฒนาชุมชนและสังคม พบว่า โรงเรียนที่ใช้ เป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูซึ่งตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร ยังไม่มีระบบ การทำงานด้านการพัฒนาสังคมและชุมชน นักศึกษาครูในกรุงเทพมหานครจึงมี โอกาสฝึกปฏิบัติงานด้านนี้น้อย ประกอบกับสังคมในเมืองหลวงให้ความร่วมมือ ในกิจกรรมการพัฒนาสังคมและชุมชนน้อยด้วย ส่วนปัญหาด้านงานพัฒนาบุคลิกภาพ ในการ เป็นครู พบว่า อาจารย์วิทยาลัยครูและอาจารย์พี่เลี้ยงบางส่วน ยังไม่ ประพฤติ ปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นิสิตนักศึกษาครู จึง เป็นการยากในการ ที่จะพัฒนาบุคลิกภาพในการ เป็นครูของนิสิตนักศึกษา วิทยาลัยครูบางแห่งมักจะ เข้มงวดกวดขันในเรื่องการพัฒนาบุคลิกภาพในการ เป็นครู เฉพาะในช่วงการฝึก ปฏิบัติเท่านั้น จึงไม่ได้ผล เท่าที่ควร

5.3.2 ปัญหาของคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์

ปัญหาทั่วไปของคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูซึ่งส่วนใหญ่ เน้นการฝึกสอนเป็นหลัก คือ พบว่าระยะเวลาการฝึกสอนเพียงประมาณ 12-18 สัปดาห์นั้น สั้นไปสำหรับการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูให้ครบทุกด้านและทุกกิจกรรมซึ่งมีอยู่มากมายและระหว่าง การฝึกสอนโรงเรียนฝึกสอนยังมีกิจกรรมอื่น ๆ ของโรงเรียน จึงทำให้นิสิต นักศึกษาฝึกสอนได้ไม่เต็มที่เท่าที่ควร การฝึกปฏิบัติประสบการณ์วิชาชีพครูด้าน ต่างๆ โดยเฉพาะด้านงานกิจการนักเรียนและงานแนะแนวไม่มีรายวิชาใดที่จัด ให้นิสิตนักศึกษาได้สัมผัสงานด้านนี้อย่าง เป็นระบบ ทำให้นิสิตนักศึกษาขาดประสพ การณ์เพื่อ เป็นพื้นฐานในการฝึกงานด้านกิจการนักเรียน และงานแนะแนวคณะ ครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ ยังให้ความสำคัญด้านการฝึกงานธุรกิจการน้อย ประกอบ กับโรงเรียนฝึกสอนไม่ไว้วางใจให้นิสิตนักศึกษาฝึกงานธุรกิจการ เนื่องจากไม่ได้ มีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการฝึกปฏิบัติงานด้านนี้ระหว่างผู้รับผิดชอบ ในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูกับโรงเรียนฝึกสอนอย่างแน่ชัด ส่วนการฝึก ปฏิบัติงานด้านงานพัฒนาชุมชนและสังคมนั้น คณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ส่วนใหญ่ ยังถือว่า อยู่นอกเหนือขอบข่ายงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จึงมีการดำเนินการ

เรื่องนี้ยังไม่เป็นระบบ บางแห่งดำเนินการ โดยองค์การนิสิตนักศึกษา ส่วนการฝึกปฏิบัติด้านการพัฒนาบุคลิกภาพในการ เป็นครูนั้น พบว่ามีปัญหา บรรยากาศในมหาวิทยาลัยซึ่งปล่อยให้นิสิตนักศึกษามีความอิสระมาก ไม่เอื้อต่อการพัฒนาบุคลิกภาพในการ เป็นครู ทั้งในด้านการแต่งตัว การประพฤติปฏิบัติของนิสิตนักศึกษา โดยทั่วไป ประกอบกับนิสิตนักศึกษาครูได้พบเห็นการประพฤติปฏิบัติบางอย่าง อันไม่เหมาะสมของอาจารย์ที่ เลี้ยงหรือครูประจำการบางคนขณะที่ไปทำการฝึกสอน บางครั้งนิสิตนักศึกษากลับชื่นชมและเอาอย่าง

5.4 ปัญหา เกี่ยวกับงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวก ในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

ทั้งวิทยาลัยครูและคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ไม่ได้มีการจัดตั้งงบประมาณสำหรับใช้ในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแก่นิสิตนักศึกษาครู โดยเฉพาะ มีปัญหาในการ เบิกจ่ายค่าพาหนะในการออกนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ วิทยาลัยครูให้เบิกได้แค่ค่ารถประจำทาง การนำรถยนต์ส่วนตัวใช้ในการเดินทางไปในนิเทศ เบิกค่าน้ำมัน เชื้อเพลิงได้น้อยกว่าค่าใช้จ่ายจริง เนื่องจากต้องปฏิบัติตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด สำหรับคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ กำหนดให้อาจารย์นิเทศก์ระดับ ซี 6 ขึ้นไป และมีสัมภาระเบิกค่ารถแท็กซี่ในการออกนิเทศได้ ส่วนอาจารย์ระดับซีต่ำกว่านั้นให้เบิกค่ารถประจำทาง ทำให้ไม่สะดวกในกรณีที่อาจารย์นิเทศก์เหล่านั้นซึ่งส่วนใหญ่มีภาระต้องกลับมาทำการสอนที่สถาบันที่สังกัดด้วย นอกจากนั้นสถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ ยังขาดห้องปฏิบัติการสำหรับฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ขาดอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ใน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ รวมทั้งขาดหลักสูตรแบบ เรียนสำหรับให้นิสิตนักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าอย่างเพียงพอและทั่วถึง

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานการณ์ภาพของผู้บริหารสถาบันฝึกหัดครู ตอนที่ 2 การวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดลำดับความสำคัญ ความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันฝึกหัดครู เกี่ยวกับสภาพการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบสภาพการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันฝึกหัดครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันฝึกหัดครูกลุ่มต่าง ๆ และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันฝึกหัดครูกลุ่มต่าง ๆ และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันฝึกหัดครู เกี่ยวกับสภาพการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านต่าง ๆ ในแต่ละสถาบัน

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานการณ์ภาพของผู้บริหารสถาบันฝึกหัดครู จากสถาบันฝึกหัดครูที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 13 แห่ง มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 208 คน เป็นผู้บริหารจากวิทยาลัยครู 114 คน และคณะครูคณาจารย์ศึกษาคณาจารย์ 94 คน ในจำนวนผู้บริหารของสถาบันฝึกหัดครูข้างต้น เป็นผู้บริหารกลุ่มที่ 1 คือ เป็นผู้มีตำแหน่งอธิการ คณบดี รองอธิการฝ่ายวิชาการ หรือผู้ช่วยคณบดี หัวหน้าภาควิชาหรือหัวหน้าคณะวิชา ร้อยละ 40 อีกร้อยละ 45 เป็นผู้บริหารกลุ่มที่ 2 คือ เป็นผู้มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการประสบการณ์วิชาชีพครู หรือ เป็นบุคลากรที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินงานจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแก่นิสิตนักศึกษาครู และอีกร้อยละ 14 เป็นผู้บริหารกลุ่มที่ 3 คือ เป็นทั้งผู้บริหารในกลุ่มที่ 1 และได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นกรรมการประสบการณ์วิชาชีพครู ในกลุ่มที่ 2 ด้วย

ผู้บริหารส่วนใหญ่หรือ เกือบร้อยละ 40 มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งมาแล้วไม่เกิน 1 ปี แต่ที่พบว่ามีผู้บริหารอยู่ในตำแหน่งมาแล้ว เกินกว่า 1 ปีขึ้นไปนั้น อาจ เป็นเพราะได้รับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งซ้ำกันหลาย ๆ ปีหรือ ถือเป็นหน้าที่ประจำที่จะต้องปฏิบัติตามที่สถาบันฝึกหัดครูบางแห่งกำหนดไว้ ผู้บริหารส่วนใหญ่หรือร้อยละ 72 จบการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาศึกษาคณาจารย์ และมักจะเคยมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแก่นิสิตนักศึกษาครูเกือบ

ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นด้านาร่วมกำหนดนโยบายการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ในสถาบันฝึกหัดครู หรือการมีส่วนร่วมประชุมสัมมนา เกี่ยวกับการฝึกสอนร่วมกับ อาจารย์นิเทศน์ ครูพี่เลี้ยง และนิสิตนักศึกษา นอกจากนี้ส่วนใหญ่อีก เคยมี ประสบการณ์ในการออกไปนิเทศน์นิสิตนักศึกษา แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า มีผู้บริหาร สถาบันฝึกหัดครู เป็นส่วนน้อยเพียงร้อยละ 16.6 เท่านั้นที่เข้าร่วมประชุมสัมมนา เกี่ยวกับการฝึกสอนนิสิตศึกษาร่วมกับบุคลากรท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พัฒนาการ

สำหรับตอนที่ 2 ซึ่งเป็นการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยและจัดลำดับ ความสำคัญ ความคิดเห็นของผู้บริหาร เกี่ยวกับสภาพการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ในสถาบันฝึกหัดครูด้านต่าง ๆ อาจสรุปได้ว่า สถาบันฝึกหัดครูส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญต่อกิจกรรมด้านการ เรียนการสอน และการพัฒนาบุคลิกภาพในการ เป็นครูค่อนข้างมาก โดยมีค่าเฉลี่ยของกิจกรรมแต่ละกิจกรรมอยู่ระหว่าง 3.50-4.13 จะมีเฉพาะบางกิจกรรมในด้านการ เรียนการสอน เท่านั้นที่ทางสถาบัน ฝึกหัดครูจัดในระดับน้อย เช่น การจัดให้นิสิตนักศึกษาได้ทดลองสอนเพียงบาง หัวข้อวิชาในสถานการณ์จริง ($\bar{X} = 3.28$) ซึ่งอาจ เป็นเพราะความไม่สะดวก ในการติดต่อกับโรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่วนด้านงานกิจการนักเรียน ด้านงานแนะแนว ด้านงานธุรการนั้น สถาบันฝึกหัดครูส่วนใหญ่ได้จัดให้นิสิต นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติในระดับน้อย ($\bar{X} < 3.50$) สำหรับด้านงานพัฒนาสังคม และชุมชนนั้น เป็นที่น่าสังเกตว่านอกจากทางสถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ จะจัดให้ นิสิตศึกษามีโอกาสฝึกปฏิบัติในระดับน้อยแล้วมีบพกิจกรรมยังแทบจะไม่ได้ดำเนินการ เลย เช่น กิจกรรมการร่วมประชุมสัมมนา เพื่อประเมินผลงานพัฒนาสังคม และชุมชนกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 2.25$)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันฝึกหัดครู กลุ่มต่าง ๆ เกี่ยวกับสภาพการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันฝึกหัดครูในแต่ละสถาบัน เกี่ยวกับสภาพการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูด้านต่าง ๆ

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันฝึกหัดครูกลุ่มต่าง ๆ

เกี่ยวกับสภาพการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูด้านต่าง ๆ พบว่า ผู้บริหารสถาบันฝึกหัดครูทั้ง 3 กลุ่ม คือกลุ่มที่ 1 ได้แก่ ผู้ที่ดำรงตำแหน่ง คณบดี อธิการ รอง หรือผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ รองอธิการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าภาควิชา หัวหน้าคณะวิชา กลุ่มที่ 2 ได้แก่ คณะกรรมการประสบการณ์วิชาชีพครูหรือบุคลากรที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแก่นิสิตนักศึกษาครู และกลุ่มที่ 3 ได้แก่ ผู้ที่เป็นทั้งผู้บริหารในกลุ่มที่ 1 และได้รับมอบหมายหรือได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการประสบการณ์วิชาชีพครูในกลุ่มที่ 2 ด้วย มีความเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในกิจกรรมส่วนใหญ่ของด้านต่าง ๆ คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านงานกิจการนักเรียน ด้านงานแนะแนว ด้านงานธุรการ ด้านงานพัฒนาสังคมและชุมชน และด้านงานพัฒนาบุคลิกภาพในการเป็นครู ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันฝึกหัดครูแต่ละแห่ง เกี่ยวกับสภาพการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูด้านต่าง ๆ คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านงานกิจการนักเรียน ด้านงานแนะแนว ด้านงานธุรการ ด้านงานพัฒนาสังคมและชุมชน และด้านงานพัฒนาบุคลิกภาพในการเป็นครู พบว่าผู้บริหารสถาบันฝึกหัดครูแต่ละแห่ง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทุกด้าน ยกเว้นด้านงานพัฒนาสังคมและชุมชน พบว่าผู้บริหารสถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อภิปรายผล

1. วิทยาลัยครูและคณะครูค้ำสตร์ คีษาค้ำสตร์ ได้จัดให้มี โครงสร้าง องค์กรในการดำ เนินงานจัดประสับการณวิชาชีพครุแตกต่ากันไปตามความ เหมาะสม และตามสภาพความพร้อมของแต่ละสถาบัน เป็นที่น่าสัง เกตว่าวิทยาลัยครูส่วนใหญ่ มีการจัดตั้งศูนย์หรือสำนั้งงานประสับการณวิชาชีพครุขึ้น โดยเฉพาะ เป็นการภายใน และมีคณะกรรมการอำนวยการ และคณะกรรมการดำ เนินงานประสับการณวิชาชีพครุ เพื่อความสะดวก และคล่องตัวในการดำ เนินงานจัดประสับการณวิชาชีพครุแก่นักคีษาครุซึ่งมีจำนวนมาก และคณะกรรมการดังกล่าวรับผิดชอบในการจัดประสับการณวิชาชีพครุ เป็นขั้นตอนต้อเนื่อง เป็นระบบตั้งแต่ขั้นตอนการจัดให้นักคีษาคึกคีษาลั้ง เกต-สถานการณจริงใน โรง เรเรียนในชั้นปีที่ 1 ขั้นตอนการฝึก เป็นผู้ช่วยครุในชั้นปีที่ 2 ขั้นตอนการทดลองสอนในชั้นปีที่ 3 และขั้นตอนการฝึกสอนใน โรง เรเรียนในชั้นปีที่ 4 ซึ่ง เป็นไปตามแนวทางที่คณะกรรมการดำ เนินงานพัฒนาประสับการณวิชาชีพครุ ของกรมการฝึกหัดครุได้วางไว้ ส่วนคณะครูค้ำสตร์ คีษาค้ำสตร์ ได้เนนการจัด ประสับการณวิชาชีพครุอย่าง เป็นระบบ เฉพาะขั้นตอนการฝึกสอน โดยส่วนใหญ่ได้ มอบหมายให้ภาควิชาหลักสูตรและการสอนและคณาจารย์ในภาควิชาดังกล่าวรับผิดชอบ ในการดำ เนินการ ส่วนขั้นตอนอื่นอันได้แก่ขั้นตอนการจัดให้นักคีษาคึกคีษาลั้ง เกตสถานการณจริงใน โรง เรเรียน ขั้นตอนการฝึก เป็นผู้ช่วยครุและขั้นตอนการทดลอง สอนนั้นได้ปล่อยให้อาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้รับผิดชอบ โดยมีการ จัดกิจกรรมต่าๆ ข้างต้นให้นักคีษาคึกคีษาคึกปฏิบัติสับสับแรกอยู่ในการเรียนการ สอนรายวิชาต่าๆ เช่นวิชาจิตวิทยาสำหรับครุ และวิชาพฤติกรรมกรรมการสอน เป็นต้น อาจกล่าวได้วานักคีษาคึกคีษาคึกทั้งในวิทยาลัยครูและคณะครูค้ำสตร์ คีษาค้ำสตร์ ได้รับ การฝึกปฏิบัติประสับการณวิชาชีพครุต่าๆ ครบถ้วนทุกขั้นตอนเหมือนกัน

2. ผู้บริหารสถาบันฝึกหัดครุมีความ เห็นว่าสถาบันฝึกหัดครุได้จัดให้นักคีษาคึกคีษาคึกได้ฝึกปฏิบัติประสับการณวิชาชีพครุต่างานพัฒนาบุคลิกภาพในการ เป็นครุมาก เป็นอันดับแรกและรองลงมาคือ ต่างานเรียนการสอน ส่วนการฝึกประสับการณต่างาน กิจการนัก เรเรียน ต่างานแนะแนว และต่างานธุรการ ได้จัดให้นักคีษาคึกคีษาคึกได้ ฝึกปฏิบัติต่าๆ ส่วนต่างานพัฒนาสังคัมและชุมชน ได้จัดให้นักคีษาคึกคีษาคึกได้ฝึกปฏิบัติ

น้อยมาก อาจเป็นเพราะสถาบันฝึกหัดครูได้เห็นว่ เรื่องบุคลิกภาพของครู เป็นเรื่องสำคัญ สำหรับผู้ที่จะออกไปทำหน้าที่อบรมสั่งสอนนักเรียน การที่ครูมีบุคลิกภาพดีจะเป็นสิ่งจูงใจให้เด็กเรียนมีความเชื่อถือและเอาแบบอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฅวิล สุริยนต์ และคณะ ที่ได้กล่าวถึงลักษณะครูดี คือมีลักษณะท่าทางดี เป็นสิ่งจูงใจให้เด็กรัก มีความประพฤติดี เป็นสิ่งจูงใจให้เด็กถือเอาแบบอย่าง มีธรรมาศยดี ทำให้เด็กชอบและรักใคร่ ฯลฯ (ฅวิล สุริยนต์ และคณะ 2501 : 67-72) ส่วนการที่เน้นการฝึกปฏิบัติด้านการเรียนการสอนนั้น เป็นเพราะนิสิตนักศึกษาครูจะต้องออกไปทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ต่างๆ แก่นักเรียน จึงจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในเรื่องการเรียนการสอนอย่างดี เท่าที่ครูผู้เริ่มการสอนจะพึงมี ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Beck ที่ว่าครูที่ดีต้องมีสมรรถภาพในการให้ความรู้แก่นักเรียน คือสามารถช่วยเหลือนักเรียนใหม่มีความรู้กว้างขวาง เพื่อให้มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนดี (Beck , 1976 : 127-128) ส่วนการจัดให้นิสิตนักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติด้านอื่นๆ น้อยนั้นอาจเป็นเพราะระยะเวลาในการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีน้อย สถาบันฝึกหัดครูไม่สามารถจัดให้นิสิตนักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติได้มากเท่าเทียมกันทุกด้าน โดยเฉพาะการฝึกปฏิบัติงานงานแนะแนวนั้นมีปัญหาคือ โรงเรียนมักขาดบุคลากรด้านนี้ที่จะทำหน้าที่เป็นอาจารย์ที่เลี้ยงแก่นิสิตนักศึกษา จึงไม่สามารถจัดฝึกงานด้านนี้ได้เต็มที่ ส่วนงานด้านธุรการนั้นโรงเรียนฝึกสอนส่วนใหญ่ไม่ค่อยไวใจจัดให้นิสิตนักศึกษาฝึกงานด้านนี้ เพราะเกรงจะเกิดความผิดพลาดและเกิดผลเสียหายแก่งานธุรการของโรงเรียน ส่วนการฝึกประสบการณ์งานพัฒนาสังคมและชุมชนซึ่งสถาบันฝึกหัดครูจัดให้นิสิตนักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติงานด้านนี้น้อยอาจเนื่องจากสถาบันฝึกหัดครูยังถือว่างานด้านพัฒนาสังคมและชุมชนอยู่นอกขอบข่ายงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และถ้าวานิสิตนักศึกษาอาจเรียนรู้ได้เอง เมื่อจบออกไปเป็นครูแล้ว ประกอบกับการฝึกปฏิบัติงานด้านนี้หากจะให้ได้ผลอย่างจริงจังจะต้องใช้เวลามาก อย่างไรก็ตามงานด้านพัฒนาสังคมและชุมชนนี้ได้สอดแทรกอยู่ในกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมขององค์การนิสิตนักศึกษา กิจกรรมของกลุ่มหรือชมรมต่างๆ ของสถาบัน ซึ่งนิสิตนักศึกษาครูที่ร่วมกิจกรรมก็ได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติงานดังกล่าว แต่ผู้บริหารสถาบันฝึกหัดครูไม่ได้ถือว่ากิจกรรมดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู กิจกรรมการร่วมพัฒนา

สังคมและชุมชนนี้ เป็นกิจกรรมที่สำคัญของครูส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในส่วนภูมิภาค นอกเหนือจากบทบาทหน้าที่ด้านการสอนของครู ซึ่งครูไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ หากนิสิตนักศึกษาครูได้มีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติงานด้านนี้ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งไปบ้าง ก็จะเป็นประสบการณ์ที่มีประโยชน์แก่ผู้ที่ต้องออกไปเป็นครูในส่วนภูมิภาค

3. จากการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถาบันฝึกหัดครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูด้านต่างๆ อันได้แก่ ด้านการเรียนการสอน ด้านงานกิจการนักเรียน ด้านงานแนะแนว ด้านงานธุรการ และด้านงานพัฒนาบุคลากรในการเป็นครู ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นั่นอาจเป็นเพราะสถาบันฝึกหัดครูต่างๆ ได้เคยมีการประชุมสัมมนาและกำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูร่วมกัน แล้วมีการนำไปปฏิบัติเหมือนกัน และในกรณีที่มีข้อจำกัดในการปฏิบัติก็มีเหมือนกัน ส่วนที่มีบางด้าน เช่น ด้านการพัฒนาสังคม และชุมชนที่ผู้บริหารสถาบันฝึกหัดครูต่างๆ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นั้น อาจเนื่องจากแต่ละสถาบันมีข้อจำกัดในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้านนี้แตกต่างกัน โดยเฉพาะวิทยาลัยครูซึ่งมีโครงการฝึกหัดครูชนบท มีการส่งนักศึกษาออกไปฝึกปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนในต่างจังหวัด ในขณะที่คณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ไม่มีโครงการในลักษณะดังกล่าว ประกอบกับส่วนใหญ่ยังถือว่างานด้านการพัฒนาสังคมและชุมชนอยู่นอกขอบข่ายงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู จึงทำให้คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ มิได้มุ่งเน้นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้านดังกล่าว

4. ปัญหาในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งทั้งวิทยาลัยครู และคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ มีปัญหาตรงกันคือ นิสิตนักศึกษาบางส่วนไม่ตั้งใจฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เท่าที่ควร เพราะไม่ตั้งใจจะออกไปประกอบอาชีพครู ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้ที่มาเรียนครู เหล่านั้นไม่มีความมุ่งมั่นที่เรียนครูตั้งแต่นั้น แต่เพียงสอบได้คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ เนื่องจากเลือกสมัครไว้ในอันดับท้ายๆ ซึ่งสอดคล้องกับข้อคนพบ เรื่องการสละสิทธิ์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ปีการศึกษา 2522-2524 ซึ่งรายงานไว้ว่า ผู้ที่สอบได้อันดับท้ายๆ มีความตั้งใจที่จะศึกษาในสาขาวิชาเหล่านั้นน้อย แต่เมื่อผู้สมัครมีโอกาสเลือกถึง 6 อันดับ จึงทำให้เกิด

การเลือกสาขาวิชาที่ไม่มีความสนใจอย่างแท้จริง (รายงานการศึกษา เรื่องการ
 สละสิทธิ์การศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ปีการศึกษา 2522-2524 : 27)
 ส่วนวิทยาลัยคุณนั้น เป็นแหล่งใหญ่ที่รับนักศึกษา เข้าศึกษาในระดับปริญญาตรี เป็น
 จำนวนมาก เนื่องจากมีอาคารสถานที่ ครู อาจารย์ พร้อมพอที่จะรับได้ ผู้ที่เข้ามา
 เรียนอาจไม่มีความตั้งใจจะออกไปเป็นครู แต่เข้ามา เรียนเพราะต้องการมีที่เรียน
 ต่อระดับปริญญาตรี ซึ่งปัญหาดังกล่าวควรจะได้มีการพิจารณาหาทางแก้ไข โดย
 เร่งด่วน และปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่พบก็คือ สถาบันฝึกหัดครูต่างๆ ขาด
 แคลนห้องปฏิบัติการต่างๆ เครื่องมือ เครื่องใช้ สำหรับใช้ในการจัดประสบการณ์
 วิชาชีพครู เนื่องจากสถาบันฝึกหัดครูได้รับงบประมาณจำนวนจำกัด และไม่ได้ตั้ง
 งบประมาณสำหรับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูไว้ โดยเฉพาะ

ขอ เสนอแนะ

จากข้อค้นพบ เกี่ยวกับสภาพปัญหา เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู
 ของสถาบันฝึกหัดครู มีข้อเสนอแนะดังนี้

ก. ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันฝึกหัดครู

1) ควรจัดให้องค์กรที่รับผิดชอบในการดำเนินการจัดประสบการณ์
 วิชาชีพครู เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานจัดประสบการณ์วิชาชีพครูตั้งแต่นั้นตอน
 การจัดให้นิสิตนักศึกษาฝึกศึกษาสั่ง เกตสถานการณ์จริงในโรง เรียน ขั้นตอนการฝึก
 เป็นผู้ช่วยครู ขั้นตอนการทดลองสอน และขั้นตอนการฝึกสอน โดยให้มีอายุการทำงาน
 ตามวาระขององค์กรดังกล่าวยาวนาน 4 ปีติดต่อกัน เพื่อจะได้ติดตามดำเนินการจัด
 ประสบการณ์วิชาชีพครูแก่นิสิตนักศึกษาแต่ละรุ่นได้อย่างต่อเนื่องครบถ้วนทุกขั้นตอน
 ตั้งแต่ปีแรกที่เข้ามาศึกษาจนกระทั่งปีสุดท้ายของการศึกษาตามหลักสูตร

2) สถาบันฝึกหัดครูควรจัดให้มี โควตาสำหรับความดีความชอบ
 ประจำปี แก่กลุ่มองค์กรหรือบุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินงานจัดประสบการณ์
 วิชาชีพครู โดยเฉพาะ เพื่อ เป็นการส่งเสริม สนับสนุน และเป็นกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติ
 งานด้านนี้ ซึ่งสถาบันฝึกหัดครูทุกแห่งถือว่าเป็นงานสำคัญที่สุดส่วนหนึ่งของการฝึกหัดครู

3) ควรจัดทำคู่มือ กำหนดขั้นตอน แนวปฏิบัติในการดำเนินงาน จัดประสบการณ์วิชาชีพครู บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้ง ภายในและภายนอกสถาบันฯ ให้ชัดเจน และมีการประชุมชี้แจงผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อ ทำความเข้าใจในขั้นตอนและแนวปฏิบัติ ตลอดจนมีมาตรการ เพื่อให้มีการปฏิบัติ โดยเคร่งครัด โดยมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงแก้ไข เป็น ระยะเวลา

4) ควรจัดให้มีระบบการส่ง เสริมสนับสนุน โรงเรียนที่ใช้ เป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทางด้านวิชาการ เช่น ให้ความช่วยเหลือด้านอุปกรณ์ การสอน และให้คำแนะนำเทคนิควิธีการจัดการ เรียนการสอนใหม่ๆ หรือให้สิทธิ พิเศษแก่ครูที่ เลี้ยงในการ เข้าศึกษาต่อระดับสูงในสถาบันฝึกหัดครู เพื่อ เป็นกำลังใจ แก่ครูอาจารย์ที่มีส่วนช่วยและให้ความร่วมมือในการ ดำเนินการจัดประสบการณ์วิชา ชีพครู

5) ควรมีการปรับปรุงหลัก เกณฑ์และวิธีการคัดเลือกบุคคล เข้าเรียน ครูให้เหมาะสม เพื่อให้ได้บุคคลที่มีศรัทธา อุทิศตนและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู เข้าศึกษาในสถาบันฝึกหัดครู

6) ควรอำนวยความสะดวกแก่อาจารย์ แทกเกี่ยวกับ เรื่องพาหนะ ในการ เดินทางไปนิเทศนิสิตนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู รวมทั้งจัดให้มีหน่วย สนับสนุนงานจัดประสบการณ์วิชาชีพครู อันได้แก่

(1) ห้องปฏิบัติการหลักสูตร เพื่อให้บริการและศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับหลักสูตร และข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ในห้อง-ปฏิบัติการควรจัดเตรียม เอกสาร วัสดุครุภัณฑ์ และอุปกรณ์ต่างๆ เช่น หลักสูตรระดับ ต่างๆ หนังสือเรียน คู่มือครู แผนการสอน หนังสืออ่านประกอบ คู่มือการใช้หลักสูตร ฯลฯ

(2) ห้องปฏิบัติการสอน เพื่อใช้สาธิตการจัดห้อง เรียนและ สาธิตการสอน เพื่อฝึกทักษะการ เรียนการสอนด้านต่างๆ และใช้ทดลองสอน โดย จัดหาวัสดุ อุปกรณ์สำหรับใช้ในห้อง เรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เช่น กระดานดำ และอุปกรณ์อื่น เท่าที่จำเป็น

(3) ห้องฝึกทักษะการสอน เพื่อใช้ในการฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาค และให้บริการศึกษาและวิเคราะห์ตัวอย่างการสอนจาก เทปบันทึกภาพภายในห้องดังกล่าวจัดให้มีอุปกรณ์โทรทัศน์วงจรปิด เทปบันทึกเสียง และอุปกรณ์อื่นตามความจำเป็น

(4) ห้องบริการสื่อการเรียนการสอน เพื่อจัดหาและรวบรวมสื่อการเรียนการสอน ให้บริการแก่นิสิตนักศึกษาและอาจารย์ได้ศึกษาค้นคว้า

(5) ห้องผลิตสื่อการเรียนการสอน เพื่อเป็นแหล่งให้นิสิตนักศึกษาและอาจารย์ ค้นคว้า ผลิตสื่อการเรียนการสอนด้วยตนเอง โดยจัดให้มีเครื่องมือ เครื่องใช้ และวัสดุต่างๆ เพื่อใช้ในการผลิตสื่อต่างๆ

ข. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

1) หน่วยงานใช้ครูระดับกรม เช่น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา ควรให้ความร่วมมือกับสถาบันฝึกหัดครูในการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยกำหนดเป็นนโยบายที่แน่ชัดให้โรงเรียนและบุคลากรในสังกัดให้ความร่วมมือในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยถือเป็นภาระหน้าที่อย่างหนึ่งของ โรงเรียนและบุคลากรหรือครูอาจารย์ในสังกัดที่ต้องร่วมรับผิดชอบในการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพแก่นิสิตนักศึกษาครู

2) ครูสภา ควรมีมาตรการในการสอดส่องดูแลครูประจำการ ซึ่งถือว่าเป็นแม่แบบสำคัญอย่างหนึ่งของนิสิตนักศึกษาครู ให้ประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน นิสิตนักศึกษาครู และสังคม หากครูประพฤติ ปฏิบัติบกพร่องควรมีการลงโทษอย่างจริงจัง เพื่อรักษามาตรฐานแห่งวิชาชีพครู

ค. ข้อเสนอเพื่อให้มีการวิจัยต่อไป

1) ควรทำการวิจัยเรื่องนี้ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์-นิเทศก์และนิสิตนักศึกษาปีสุดท้ายที่ผ่านขั้นตอนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมาครบถ้วนทุกขั้นตอนแล้ว เพื่อนำผลมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยครั้งนี้ ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่เพียงใด และควรสุ่มตัวอย่างจากสถาบันฝึกหัดครูทั่วประเทศ เพื่อให้เห็นสภาพการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันฝึกหัดครูกว้างขวางยิ่งขึ้น

2) ควรมีการวิจัยหารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูที่เหมาะสม
เพื่อผลิตครูให้เหมาะกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ในอนาคต



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย